

ŠTA DRŽAVA PREUZIMA PROTIV CRNOG TRŽIŠTA

GORIVO ZAPLENJENO, ŠVERCERI NA SUDU

Šta je policija prošle godine preduzela da bi zaustavila nelegalnu trgovinu benzinom i dizelom? Da li vlasnici automobila imaju razloga da sumnjaju u kvalitet goriva na benzinskim pumpama? Da li i ove godine ima šverca goriva

Policija je prošle godine zaplenila preko 140.000 litara naftnih derivata koji su na nelegalan način prodavani u Srbiji, a podnete su i krivične prijave protiv 60 osoba kod kojih je ovo gorivo zatečeno. To su, prema podacima koje smo dobili od MUP-a, rezultati akcije "Akciža", kojom je država reagovala na prošlogodišnje oživljavanje crnog tržišta koje je dovelo čak i do toga da su se pojavili oglasi u kojima su "prodavci" otvoreno nudili gorivo švercovano iz okolnih zemalja ili nabavljeno na druge nelegalne načine.

Iz ugla države, to je problem jer se ne plaćaju PDV i akciza, dok je za vozače problematičan kvalitet goriva. Gorivo na crno tržište dolazi sa raznih strana i niko ne vodi računa o njego-

vom kvalitetu, nije uvek sigurno da li se zaista radi o gorivu za motorna vozila, niti je isključeno da "trgovci", u cilju povećanja zarade, dodaju u njega razne druge tečnosti.

Ipak, vlasnici automobila nemaju ozbiljnog razloga za brigu jer je praktično onemogućeno da gorivo koje stiže sivim (tačnije crnim) kanalima završava na benzinskim pumpama. Naime, kroz program markiranja goriva temeljno se kontroliše da li benzin i dizel na pumpe dolaze na legalan način. I sami rezultati kontrola i drugi pokazatelji govore da je u poslednje dve i po godine, od kada je program uveden, iskorenjeno nepropisno snabdevanje benzinskih stanica.

Uz to, od kraja prošle godine sprovede se redovne i broj-

ne kontrole kvaliteta, kroz program monitoringa kvaliteta, tako da se i neposredno proveravaju sastav i osobine goriva. Dakle, za vozače koji rezervare pune na benzinskim pumpama problema nema, a riziku su izloženi oni koji se odluče da kupe gorivo direktno od švercera.

Država je i ove godine nastavila akciju sprečavanja nelegalnog prometa, i iz MUP-a saopštavaju da je do kraja maja oduzeto oko 18.000 litara švercovanog goriva. Za tih pet meseci bilo je 22 slučaja otkrivene nelegalne trgovine, što je približno na istom nivou kao prošle godine, kada je za 12 meseci bilo 40 slučajeva. Međutim, količina goriva je ove godine znatno manja, što može da znači da je i šverca sve manje. ■ S. P.

■ Zašto se švercuje

Prošle godine je crno tržište oživelo jer su cene goriva u nekim okolnim zemljama, prvenstveno u BiH, niže nego u Srbiji, naročito ako se šverceri i tamo snabdevaju "na crno". U svakom slučaju, oni su gorivo u Srbiji nudili po cenama nižim nego na pumpama, neretko i uz isporuku "na kućnu adresu". Kupce su naveli, rečimo, među poljoprivrednicima, koji su tako ostvarivali izvesnu uštedu, ali i rizikovali da oštete svoja vozila i mašine lošim gorivom. Dakle, ni za njih to nije dobro rešenje, ali razumljiva je i potreba da smanje svoje troškove, pa bi bilo dobro da i država razmotri kako bi mogla da im pomogne i ujedno ih odvraći od crnog tržišta, koje bi se i samo ugasilo kada ne bi bilo kupaca.

■ Šta je markiranje

Markiranje je metod obeležavanja goriva koji omogućava da se utvrdi da li ono potiče iz legalnih izvora. Zasniwa se na tome da se u sve gorivo koje propisno dolazi na tržište odmah nakon uvoza ili isporuke iz rafinerije dodaje specijalna supstanca – marker, čija se koncentracija u gorivu utvrđuje specijalnim uređajima. Ako se kasnije, pri kontroli na pumpi, utvrdi da u nekom gorivu nema markera, to je znak da je došlo sa crnog tržišta. Uz ovaj precizan metod provere, program markiranja podrazumeva veliki broj kontrola, više hiljada godišnje, što je praktično potpuno zaustavilo snabdevanje benzinskih pumpi iz nelegalnih izvora.

Markiranje omogućava i da se jednostavno dokaže da gorivo koje policija otkrije kod švercera ne potiče iz legalnih izvora. Zato tržišna inspekcija, koja inače sprovodi redovne kontrole, po pozivu policije proverava i gorivo koje se zatekne kod nelegalnih trgovaca.

■ Kazne za švercere

Onima koji nelegalno trguju gorivom prete visoke kazne, i to po nekoliko osnovi. Tako je prema Krivičnom zakoniku za nedozvoljenu trgovinu predviđena kazna od 50.000 do 500.000 dinara ili do dve godine zatvora, a ako je pritom počinitelj organizovao mrežu preprodavaca, zatvorska kazna ide i do pet godina. Po carinskom zakonu, za šverc je predviđena novčana kazna koja može biti i četiri puta veća od vrednosti robe, a oduzima se i sama roba.

Šverceri takođe rizikuju da im oduzmu vozila i drugu opremu koju koriste. Na primer, policija je samo u jednom slučaju nedavno kod Kovina, uz 2.500 litara goriva, zaplenila od prekršilaca i četiri čamca, kombi vozilo, dva veća rezervoara i drugo.

